

Béts.

Imhol az Irás, mellyel *II. Leopold* véget vetterett azon Laistromoknak az Udvarba való bé küldözgetésének, mellyeket a' Tisztviselőknek magok viselésekről szoktak vólt azoknak főbb tisztí Társaik fél esztendőnként készítgetni: „Minémű gonoszokat szültek a' Tisztviselőknek magok viselésekről útasító Laistromok, tudjuk azt a' szomorú tapasztalásból. Mert sok igaz lélekkel szolgált Tisztviselőt meg rontottak azoknál fogva magok tisztí Társaik, álnok fondorkodásaik által; vagy a' főbb Tisztviselők is, majd magok törvénytelen hasznok keresése végett, majd gyűlölségből, vagy más tzelből rút színekkel festettek le, 's bóldogtalanná tettek; és így olly Ember tafzitódott félre, a' kinek tehetségitől 's buzgóságától sokat várhatott volna a' Státus. Hogy tehát ezentúl, az efféle elnyomásoknak nemei, mind a' Státusnak, mind a' mi hív Alattvalóinknak javokra elháríttassanak: nem akarjuk, hogy többé, a' fenn nevezett Laistromok bé küldözésének helye legyen; 's tellyes meg gyözödésfel vagyunk felöle, hogy említett Rendelésünk, ezen Kir. Széknek minden Tagját hasonlómértékben meg bizonyítandó háládatosságra fog birni, midön látja, hogy eggy ollyan Embernek tartatik ő, a' ki által tudja látni

a' Státus hasznát, 's a' kit Mi meg hiszünk
kegyelmessen.“

Arjai módon bán *Leopold* az Alattva-
lőkkel: Arjai módon is fogja hasznát venni.
— Eggy ez is azon tselekedetei közzül né-
kie, a' mellyek hova tovább hathatóssabban
meg fogják igazítani azon Nevezetet, mely-
lyet *Denis* ruházott reája, *Alsó Austria*
Hódolása alkalmatoságával:

LeopLDVs.

patrlae. atqVe. VrbIs. sVae.

AMor.

AVrel. seCVLI.

restItVtor.

Az az: *Leopold*, Hazájának 's Váro-
sának szerelme; az *Arany Időnek* vissza állí-
tója.

A' napokban magához hívat a' Király
egy Magyar Tsizmadiát, 's mondja néki,
hogy készítsen számára farkantyús Magyar
Tsizmákat. A' Tsizmadia elő vévén minden
Manérját, mellyet a' Kapta mellet vólt al-
kalmatosága szerezni; jelenti készfégét, a'
Király kívánságának tellyesítésére, 's kéri,
hogy engedje meg tehát, hadd mérheffe meg
a' lábát. A' Király le rugja a' paputsot, melly-
ben vólt, reggel lévén még az idő, 's fel
teszi a' lábát egy székre. A' Tsizmadia le
térdel, 's minden alázatosággal értésére adja

a'

a' Királynak, hogy a' Tsizmadiáknak szokások, térdjeiken mérni lábát. Nem itélvén a' Király is fel oldoztatottnak magát, a' Tsizmadiákra régi eleikről szállott szokásból lett Törvény alól, oda engedte a' lábát. Vége lévén a' mérésnek, kérdi a' Tsizmadia a' Királyt, mitsodás farkantyút ürteffen a' Tsizmákra? Aranyat felel a' Király. Ezen felelet vételével nem elégedett meg a' Tsizmadia, 's azt kérdi továbbá: egészzen aranyat, vagy tsak aranyozottat?

— — — — —

Eredj, monda a' Király, *egészzen aranyat, egészzen*; 's azonban ezt az intést ragasztotta beszédéhez magyar nyelven, megkettőztetve: *de tsinos legyen*. — Mivel nem mondra meg a' Király, hány pár Tsizmát készítsen számára a' Tsizmadia, úgy ítélte ez, hogy nem vét ez úttal, 's Tsizmadiáknak szálló letzke ellen: *Ne futor ultra crepidam*. ha fel emelkedvén képzelődésivel a' varró székről, a' Királyi Székig, úgy gondolkodik, hogy illendő lessz, fél tuzettel tisztelni meg a' Királyt. Már meg is határozta magát a' Tsizmadia, hogy a' Tsizmák száma tsak ne legyen kevesebb hatnál, mivel a' Király méltósága — és a' maga haszna kívánja. — A' több Magyar Ruha darabokat

Q q 2

is

is erőssen készítik a' Király számára, valamint Ferentz Fő Hertzegére is. Tsizmat először csak feketét tsináltatott a' Fő Hertzeg; hanem meg látván a' Gróf A — arannyal 3 sorossan ki varrott Tsizmáját, nagyon meg tertzett néki, 's parantsolta a' Tsizmadiának, hogy az övé is olyan legyen. A' Tsizmadia kapott a' jó alkalmatosságon, 's biztatta a' Fő Hertzeget, hogy még gazdagabb is lehet a' Tsizma: de csak meg maradt a' Fő Hertzeg a' mellett, hogy olyan legyen, mint a' Gróf A—é. — A' Királyné is (a' ki már meg indúlt Bets felé) Magyarossan fog, minden le menendő Iffjú Hertzegekkel együtt, *Budán* meg jelenni. — Így fogják Nemzetünket meg tisztelni fok első rangú Dámák, nevezetessen ama szép és gazdag Hertzegné, *Lichtenstein* Aloysné, a' kinn kétszereffen meg lehet kívánni Nemzeti jeles öltözetünket. — Lám mihelyt maga kezdi betsólni a' Magyar szép öltözetét; talál leg ottan más Nemzetben is Követőket. A' mi most meg történt a' Ruhán: meg történhetik az szintén úgy a' Nyelven is; ha mi magunk abban a' betsben fogjuk azt tartani, mellyet ez a' Ruha felett érdemel, annyival nagyobb mértékben, a' mennyivel valószínűbb meg esmertető jele egy Magyaroknak a' Nyelv, a' Ruhánál. — Már

Fe.

Ferentz Fő Hertzeg el kezdett Magyarúl tanulni. Ugyan ezt fogja tselekedni Testvér Ötse is *Leopold* Hertzeg, *Bétsbe* lejendő érkezésével, 's talám még ezen kívül az ifjabb Hertzegek között is egynehányan. —
 jabb Hertzegek között is egynehányan. —
 Nagy serkentésekre szolgálhatna ez fokoknak, Nagyoknak és Kissebbeknek, a' kik magokat Magyaroknak tartják, 's egyébbel meg nem tudják mutatni, hogy ők Magyarok, hanem hogy a' Haza kebeléből veszik az áldást; — Magyarúl vagy semmit se tudnak; vagy tsak imígy amígy; 's a' mi osztán méltán keserítheti szívet egyy igaz Hazafinak, az illyenek itélnek Nyelvünknek arra való alkalmatlan vóltáról, hogy rajta valaha a' Tudományok virágozhassanak, 's a' Köz-Dolgok folytattathassanak. *Ardea culpam aquam, cum nesciat ipsa natam.*

Ezen folyó Hónapnak 6. 7. és 8-dik napjain tartott az ide való Universtitás igen szép halotti pompát, *II. Jósef* Császár eránt való háládatosságának meg bizonyítására. — Az ezen alkalmatosságra készült Gyász-Alkormány (*Castrum Doloris*) nem vólt ugyan olyan költséges, mint a' mellyet a' Város készíttetett vólt a' Sz. István Templomában; de ezen is vólt ugyan tsak mit nézni mindennek, a' ki jó ízléssel bír. Az említett Alkormány mindjárt a' nagy Óltár előtt állott

az Universitas Templomában. Mind ki terjedésére, mind magasságára nézve jó forma nagyságú volt. Melléje két felől 3, 3 aranyozott Urnák voltak helyhetve, mellyeknek mindenikében 2, 2 viasz gyertya égett. Az Alkotvány előtt egy veresses márvány szin, 4 szegletes oldalú 's ék forma tetejű, az Urnáknál valamivel alacsonyabb Oszlop állott, mellyet a' két oldalából ki menő arany szin lántz a' két szélső Urnához kaptsolt; valamint a' több Urnák is hasonló lántzral foglaltattak egymáshoz. Az Alkotványnak 4 grádsai meg voltak nagy ezüst gyertyatartókkal rakva. A' Koporsón fellyül egy ezüst Feszület volt középre két égő gyertyák közibe helyhetve. Elöl a' Koporsó szélén látratott a' Tsászári Korona, *Német Ország* Almájával 's Páltzajával együtt; hátul pediglen a' Házi Korona. A' Magyar, és Tseh Koronák; a' Hertzegi Süveg; 's együtt a' Fő Vezéri Kalap, Kard, Páltza, 's Rendek Tzimerei, a' Koporsó 4 szegletei eránnyában sugáron fel menő Oszlopok' kellő tetején szárnyaló arany Sasokra illetett párnákon tsillámlottak. Az egész Alkotványt, fekete Castor borította, melly, arany paszománttal volt a' szegletek' menetelein bé szegve, 's lengeteg arany materiával ki tzipfázva; a' Koporsóról elöl hátul és két oldalvást,

szé-

széles arany matéria jött le, mellyre négy felől ugyan annyi arany Sas volt ki formálva. — A' fenn említett 3 napokon fel gyülekeztek reggeli 9 órára a' Professzorok némelly Doktorokkal 's feles számú Iffjúsággal, a' Szentegyházba. Vége lévén az Isteni Tiszteletnek, indultak az Universitás Palotájába, holott, egy feketével bé vontt Fejedelmi Szék közepén függött a' meg hólt Tsászár Képe, aranyos rámába foglalva, mellyen fellyül egy Sas szájában koszorút tartott a' Kép feje erányában. A' Fejedelmi Széknek obb oldala felől, kevés messziségnyire állott az Orátori Szék, ez is feketével bé vonva. Ebből, mind a' 3 napokon fontos Beszédeket tartott a' Theol. Fakultás' mostani Dekánja, T. Pettz József Úr, igen szívre ható ékessen szóllással, 's nem kevesebb szabadsággal. — Első Beszédében, úgy írta le *II. Józsefet*, mint Embert; 2-dikban, mint Uralkodót; 3-dikban, mint Keresztényt. Nevezetessék voltak, a' többek között, második Beszédébéli ezen szavai a' Tudós Orátornak: „Mi, úgymond, Vallás szolgai, mi vagyunk az okai, hogy a' Nép között olly kevés láttatja vagy az igaz Hazai szerezeternek. Mert, ha mi nyomos tanításunkkal 's építő példánkkal más forma gondolatokat 's érzékenységeket igyekeznénk halgatóink' szivekbe bé plán.

plántálni; meg teremnék ezek a' valóságos Hazai szeretetek gyümölcset is. — Némcül hallattak ezen hathatós ki fejezések; de meg érdemlik, úgy itéljük, hogy Magyarúl is olvastassanak. — A' Sz. István Templomában, T. *Schneller* Úr, a' Káptalan Prédikátora, mondott vól 3 halotti Prédikáziót *II. József* emlékezetére; 's fáradtságáért 36 aranyokkal jutalmaztatott. Meg is érdemlette, mert úgy beszélt, hogy bár különböző itélterű fülekhez intézte is szavait: még is a' mint a' külsőkből lehet itélni, közönséges kedvesféget talált. De talált bezzeg T. *Pettz* Úr is. Jutalmat ollyat nyert e', mint a' mellyre kiki méltónak kiáltja, nem tudhatjuk.

Ma ment *Ferentz* Fő Hertzeg, két 4 lovas hintóval, a' Királyné éleibe.

Hogy *Orsováról* a' meg ígért bővebb Jelentést mind ez ideig ki nem adta a' Fő Hadi Tanács, annak azt az okát mondják, hogy a' *Bánati* Fő Komendirozó Gr. C * fel küldötte ugyan a' Tudósítást; de a' Király úgy akarta — 's igen helyessen, hogy azt a' Fő Vezér H. *Coburg* kezéből vehesse, úgymint a' kinek Fő Kormányozása alatt vagyon Gr. C *.

A' *Morva Ország* Sereg' Kormányozóját, Hadi Tármeister Marki *Botta d'Adorno* Urat, Feldmarsallfágra; Generál *Pentzen-*

tzen-

enzenstein Urat F. M. Lieutenántságra emelte a' Király.

Morvában, és Slésiának az Austriai Birodalomhoz tartozó Részében is azon akarját tette a' Király nyilván valóvá, az Adózás formájára nézve, Apr. 19-edikén, Morva és Német nyelven, nyomtatásban ki adott Rendeléseiben, mint a' mellyet Alsó és Felső Austriában közönlégesse tett. Morvában és Slésiában is majd szintén azt az Ajánlást tették a' földes Urak, az adózó Népnek könnyebbitésére, vigasztalására és tsendesítésére, a' mit az Austriaiak. — A' Király kész pénzült juttatja vissza, a' mit első Novembertől fogva felesleg adózott a' Nép.

Magyar Ország.

Budáról írja egy érdemes Barátunk: „Ns Fejérvármegye Zászlóallyát, Ns Győr, Moson és Komárom Vármegyéknek Zászlóallyaik váltották fel, Májusnak elsőjén, a' Korona őrzésben. A' Győr 's Moson Vármegyebélieknek egy a' Formaruhájok, úgy-mint: arannyal meg terhelt világos kék menté, fekete prémre; a' mentével egy szín nadrág, és sárga Mellyrevaló. A' Komárom Vármegyeieké pedig, egésszen Frantzia kék, arannyal gazdagon ki hányva. Mentéjek prémje szürke moszka bárány bőr. — A' Győr és

és *Moson* Vármegyebélieknek Fő Vezérek: Gróf *Eszterházy* János Úr; Kapitánnyok: *Hunkár* Mihály Úr; Adjutántjok: *Sáry* Sámuel Úr; Zászlótartójak: *Börtsi* Imre Úr. — A' köz Nemesek' betses neveik így következnek: *Tót* Lajos, *Andrásy* Mihály, *Török* János, *Györgyi* Péter, *Vörös* János, *Matkovits* István, *Szalai* Péter, *Zsitkovszky* Sámuel, *Hamar* Lajos, *Török* Ignátz, *Hangyás* László, *Scultéty* Károly, *Naszvady* József, *Trummer* János, *Móró* Ignátz. — A' *Komárom* Vármegyebélieknek Fő Vezérek: Gróf *Eszterházy* Károly Úr; Kapitánjaik: *Tajnay* János, és *Ghiez* Ferentz Urak; Adjutántjok: *Nyáregyházi Nyári* Ignátz Úr; Zászlótartójak: *Ordódy* Antal Úr. A' köz Nemesek pedig im e' következendők: *Gálos* Sándor, *Karátsonyi* Pál, *Kürti* Pál, *Laky* Sándor, *Kulitz* István, *Kürti* József, *Milkovits* Lajos, *Ordódy* István, *Tajnay* Antal, *Karátsonyi* István, *Nagy* Imre, *Fekete* László, *Galambos* Mihály, *Misits* Ferentz, *Szokolay* István, *Csepi* Zsigmond, *Szabó* Zsigmond, *Illés* János, *Póts* Ferentz, *Arady* János, *Laky* Gábor, *Majthényi* János, *Bankó* Ferentz, *Somogyi* József, Komisszárius *Arady* László, *Trombitás* Vizer Ferentz. — Így folytatja Levelét fenn említett Barátunk: „Itten újra fel állott a' Jurátusfág,

ság, 's már többen fel esküdtek 70 Iffjaknál, kiknek számok között való kivántam magam is lenni, hogy az Ország Gyűlésére szabad bé menetelem lehessen. “

Ns *Pest* Vármegye ezen folyó hónapnak elein közönséges Gyűlést tartott. Ebben a' bé állandó Ország Gyűlésére három érdemes Urakat választott ki maga kebeléből; egy Katholikust, úgymint: T. *Szily* Vitze Ispány Urat; egy Reformátust, úgymint: T. *Darvas* Ferentz Urat, a' Királyi Helytartó Tanáts' egyik Tanátsnokját; és egy Evangyélíkuszt, úgymint: T. *Pongrátz* Bóldizsár Urat. — A' 24-diken tartandó Gyűlésben, eleikbe fog az említett Uraknak adódni, mihez tartásuk magokat az Ország Gyűlésén, 's az eránt teendő fogadásokat kötelesek lesznek esküvésekkel is erősíteni. — Ezt fogják minden más Ns Vármegyéknek Elrendeltjeik is tselekedni. — Bártsak annak az esküvéssel erősítendő Fogadásnak egy Tzikkelye, a' Magyar Nyelv' ügyének vitta-tása, 's annak a' Tudományok és Törvények Nyelvévé leendő fel vételének sürgetése lenne! Ezt kívánja valójában a' Haza óhajtott virágzása, mellytől függ külön külön mundnyájunknak valóságos boldogságunk is.

H.

H. *Grasszalkovits* ezen hónapnak 3-dikán indult le *Bétsből Budára*, hogy, Magyar Ország Fő Lovászmesterei kötelességéhez képest, az Ország Gyűlésére öszve seregrendő Rendeknek lakó helyeikről *Budán és Pesten* eleve jó rendeléseket teheffen, 's egyfzersmind a' szűkfégnek és drágaságnak el távoztathatását tárgyazó eszközoeket műbe vehesse. E' végre maga mellé fogja venni a' *Pesti* részben lévő Kamarás Urat, B. *Silfont*. — Valóban nagyon meg kívántatik említett szorgalmatoskodása a' Hertzegnek: mert a' mint egygy érdemes Úr által tudósíttatunk *Pest* mellől, az oda való Vendégfogadósok 24 garason kezdék már a' tsirkének párját szedni a' Falusiaktól; a' gyenge libáét pedig harmadfél forinton. Bizonyos pedig, hogy fok Magyar Országgi Német Vendégfogadósok nem elégesznek meg tiszteffeges nyereséggel is. De nem tsak a' tsirkének 's libának van szűki *Pest* körül; hanem még a' legszűkfégesebb élelem eszközeinek is, mellynek okát is fel fedezi az említett Úr *betses Levelében*, midön így ír: „Miólta a' föld fagya ki ment, és az ekét a' földnek veterrük, soha sem vólt az egész Duna mentében eső, 's a' mint ki bujtak a' földből tavafzi vetéseink, tsak úgy símlenek; nem nőhetnek tellyefféggel. — A' múlt esztendőben a' Duna

árja

úrja pufztította el határjainkat; az idén pedig az Ég nem akar harmatozni.“

Horváth Ország.

Hadi Tármester B. *Devins* Úr ezen hónapnak 26-dikán ment el *Agrámból* a' Kormányozása alatt lévő Sereghez, melly oda hagyván réli szállásait, már a' szélekre veszi magát, a' holott fok izben mutogatta magát eddig is az ellenség, még pedig feles számmal; de semmit sem próbált: hanem, a' mint öszve szállingódozott, úgy ismét el oszlott. Tsupán holmi zsványoktól szenvedtek a' határ széleinken lakozók, 's olly gyakor izben, hogy Vitézeinknek kellett az említett ragadozók ellen ki kelni, kikből egynehányat le is kszaboltak szzerentséssen, másokat pedig el fogdostak.

Az el múlt hónapnak közepe táján kiszinben múlt el, hogy *Novi Vára* újjolag Török kézre nem birt. Tudniüllik a' *Travniki Basa* arra vett, fok ígéretekkel, valamé 300 *Szereffzánusokat*, (ezek a' Törököktől jöttek vólt által, 's nállunk szabad akarajkókból fegyverrel való szolgálatot vállaltak), hogy majd mikor zsoldért 's kenyérért a' Várba fognának menni, effenek néki az ott fekvő népünknek, öldöffék le mind egygyl egygyl, 's oztán adják által néki a' Várat.

Már

Már az egész dolog ki volt tsínálva: minden ágyúhoz három három személyt rendeltek ki magok közzül; másokra pedig azt bizták, hogy azok az *Unna* vizén lévő hidat rontsák el hirtelenséggel, ne hogy fegyverek érkezheszen a' Várbélieknek. Tsu-
pán két nappal tudhatták meg a' miéink ezen végső veszedelmekre tzélozó álnok praktikát.
— El érkeztek a' gonosz lelkű *Szereffzánusok*; de a' Várat zárva 's fegyveres néppel meg rakva találták, 's le kellett rakni a' Vár kapuja előtt fegyvereiket; úgy kapták ki zsóldjokat és kenyereket. A' dolgot bővebben kezdték részünkről vizgálni; de mivel a' *Haranbasák* vissza szöktek volt már a' Törökhöz: tehát a' Közemberek is el bortsáttattak. Már azolta még inkább vigyáznak a' miéink, mint az előtt is, 's nagyon kötve hisznek ezentúl a' *Szereffzánusoknak*.
— Bajos is mái Világban hinni: Egy Keresztény Fejedelem felől tsak azt gondolharná már az ember, hogy az meg tartja, a' mit más Keresztény Fejedelem Társának fogad; de bizon nem tartja az. A' *Prussz*. Király *II. Vilhelm*, azt igéri néhai *II. Jósefnek*, hogy véle békeffégeszen fog élni, 's azonban Frigy alkura lép a' Kereszténység' meg esküdt ellenségével, azt igérvén néki még az el múlt Jan. 31-dikén; *Diertz* Ministere által,

tal, hogy ő a' két Keresztény Tsászári Udvaroknak Hadat fog a' jövő Tavasszal izenni, ha addig vissza nem adják ezek a' Töröknek mind azt, valamit közelebb el vettek tőle; az Orosz Udvar pedig még *Krim* Országot is. Ugyan azért jövendölik fokban, hogy a' két egyesültt Udvar, a' Miénk t. i. és az Orosz, egyeneffen rajta akarnának menni a' *Puszuson*. — Ezt mi nem irhatjuk. Azt igen, hogy Gróf *Collorédo* József hadi Vezér tegnap ki indult *Bétsből*, *Tseh Ország* felé; ma reggel pedig *Laudon* Fő Vezér is. — Úgy beszélik ugyan itt a' Fő Uraságok, és maga a' Fő Vezér Adjutántja is, egy nagy érdemű Hazánkfia, *Stipsits* Úr, hogy 10 napok múlva ismét vissza fogja jöni *Laudon* Fő Vezér *Bétsbe* — de ezt az idő fogja megválasztani.

Az *Oláh Ország*i Tudósítások szerént, az *Ólt* vizén túl lévő Népünk Ápr. 20-dikán réli szállásáról ki indult, 's egy része *Foksan* felé vette útját, hogy ott magát némelly szakasszával az Oroszoknak egybe kaptsolja, 's *Brajla* ellen nyomúljon; a' más rész pedig az alatt *Fekete Gyergyót* (*Gyurdsov*) fogja ostromlani. — Az *Ólt* vizén innen lévő *Szakasz*, a' *Bánáti* Sereggel egyesülve, *Bodont* veszi környül, 's ezen hó.

hónapnak 10-dikére készen akart lenni az Ostromhoz.

Török Birodalom.

A' Konstantzinápolyból, Mártziusnak elsőjén költ Tudósítások szerént, mind inkább inkább zúg a' Nép, 's még a' Sereg is. — Már az el múlt Detzembertől fogva hántorgatták azt a' Jantsárok, hogy őket nem úgy fizetik, a' mint kellene; és ez annyival fajnossabban esett nékiek, midön hallották, hogy az *Ásiai-aknak* kétszeres zsóld van ígérve, tsak hogy reá vehessék őket a' hadakozásra. Febr. 17-dikén osztán annyira neki zúdúltak *Siumlában*, hogy a' nagy Vezér egyedül a' maga zsóldján lévő Jantsárok által állhatott ellent dühösségeknek. Ezen történetről legottan tudósította a' nagy Vezér a' Tsászárt, 's igen kérte, hogy a' Sereg fizetésére meg kívántató pénzről tegyen rendelést; a' minthogy adott is ez ki elég parantsolatokat, de a' mellyeknek nem lehetett kívánt foganatja, mert el nyelte a' temérdek hadi költség, 's a' Frigyeseknek nyújtott segítség pénz a' fok kintset. — A' Kereskedésben is olly kárt tett a' Hadakozás, hogy az ez előtt millióval bírt Kereskedő Házak most magok is tsak alig tengődhetnek.

E' mi időnkben is támadt egy *Sámson*. Ez egy 5 esztendő és 9 hónapos Gyermeke; egygy újjával 30 fontot fel kap a' földrői; két karjai között magához hasonló nagyságú két Iffjat fel 's alá hordoz; a' hátán pedig akarmelley nagy embert el víz. — Erről másfzor többet.

* * * * *

Decsy S. Úr betses *Osmanográfijának* 3-dik Részé ki került már a' Prés alól; le küldését tsupán a' hozzája tartozó Mappának készítése hátráltatja.

Költ *Bétsben*, Májusnak 11-dik napján.